

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОСНОВА ЇХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Національний університет «Львівська політехніка»

Анотація. У статті досліджено значення інноваційного потенціалу для формування ринкових переваг підприємств. Розглянуто ключові елементи, які впливають на розвиток інноваційної діяльності.

Ключові слова: інноваційний потенціал; інновації, підприємства, конкурентоспроможність.

INNOVATIVE POTENTIAL OF ENTERPRISES AS A BASIS FOR THEIR COMPETITIVENESS

Lviv Polytechnic National University

Abstract. The article studies the importance of innovation potential for formation of market advantages of enterprises. It considers key elements that influence development of innovation activity.

Keywords: innovation potential; innovation, enterprises, competitiveness.

Спроможність підприємства ефективно конкурувати на ринку значною мірою залежить від рівня розвитку його інноваційного потенціалу, тому діагностування його інноваційного потенціалу є важливою складовою стратегічного управління, яке дозволяє оцінити готовність організації до впровадження нових ідей, технологій та практик. Результатом діагностування інноваційного потенціалу є виявлення сильних та слабких сторін, які впливають на інноваційний розвиток підприємства.

Інноваційний потенціал можна охарактеризувати як складник економічного потенціалу, який містить систему ресурсів, здібностей та можливостей, що забезпечують здатність здійснювати інноваційну діяльність, упровадження досягнень НТП, розроблення та реалізацію нововведень та підтримку інноваційного процесу, дають змогу перейти в якісно новий стан розвитку для досягнення конкурентоспроможності економіки [1, С. 193]. Основними елементами, що впливають на інноваційний потенціал, є людські ресурси, матеріальна база, фінансування інноваційних проектів та корпоративна культура. Людські ресурси відіграють вирішальну роль, оскільки інновації вимагають креативності, ініціативи та експертизи. Підприємства, які інвестують в навчання та розвиток своїх співробітників, мають більші шанси на успіх у впровадженні нових ідей. Матеріальна база та доступ до сучасних технологій також мають критичне значення для здійснення інноваційних проектів.

Потенціал підприємства можна умовно поділити на дві основні складові: готовність до стабільної господарської діяльності та готовність до впровадження інновацій і реалізації інноваційних проектів. Рівень розвитку інноваційного потенціалу визначає здатність підприємства виробляти нові конкурентоспроможні товари та послуги, а також сприяє активізації інноваційної діяльності. Перша складова, що стосується стабільної господарської діяльності, передбачає наявність ефективних управлінських механізмів, стабільних фінансових ресурсів та оптимальних виробничих процесів. Без цих елементів підприємство не зможе забезпечити належний рівень операційної діяльності, що є критично важливим для підтримки конкурентоспроможності на ринку. Друга складова — готовність до інновацій — включає в себе не лише технічні аспекти, такі як доступ до нових технологій, а й культурні елементи, що сприяють інноваційному мисленню. Підприємства, які активно заохочують творчість своїх працівників та відкрите сприйняття нових ідей, мають значно більше шансів на успішне впровадження інноваційних проектів.

В умовах сучасних ринкових ризиків інноваційна політика промислових підприємств є головним інструментом в конкурентній боротьбі, яка дає можливість забезпечити умови для реалізації у повному обсязі потреб потенційних споживачів та виходу бізнес-структур із необхідності ведення бізнесу в умовах війни [2, С. 208]. Інноваційна політика промислових підприємств є ключовим механізмом для підвищення їхнього інноваційного потенціалу.

Оцінка інноваційного потенціалу може включати різноманітні методи, такі як SWOT-аналіз, аналіз ринку, benchmarking та інші. SWOT-аналіз, зокрема, дозволяє виявити сильні та слабкі сторони підприємства в контексті інновацій, а також можливості та загрози, що існують в навколишньому середовищі. Benchmarking дозволяє підприємствам порівняти свої інноваційні процеси з успішними практиками конкурентів, що може допомогти виявити нові можливості для вдосконалення. Важливим аспектом діагностики інноваційного потенціалу є аналіз фінансових ресурсів, доступних для інновацій. Наявність достатньої кількості ресурсів дозволяє активно проводити науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, закуповувати необхідне обладнання. Відсутність цих ресурсів обмежує спроможність підприємств підвищувати свою інноваційну активність. Інвестиції в наукові дослідження та розвиток (R&D) є ключовими для підтримки та розширення інноваційного потенціалу. Для успішного впровадження інновацій необхідно не лише мати достатнє фінансування, але й ефективно управляти цими ресурсами, що передбачає моніторинг та оцінку результатів інвестицій.

Систематичне діагностування інноваційного потенціалу підприємства дозволяє не лише оцінити його поточний стан, але й сформулювати стратегію для подальшого розвитку. Це допомагає створити сприятливе середовище для інноваційної діяльності, що, у свою чергу, підвищує конкурентоспроможність підприємства на ринку. За результатами оцінки інноваційного потенціалу підприємства можна зробити висновки про його готовність до успішної інноваційної діяльності, визначити сильні та слабкі сторони, а також розробити рекомендації щодо підвищення ефективності використання інноваційного потенціалу.

Ефективність використання інноваційного потенціалу підприємства безпосередньо залежить від якості прийнятих інноваційних та інвестиційних рішень на кожному етапі інноваційного процесу. Ці рішення формуються на основі ретельного аналізу ринку, технологічних трендів, конкурентного середовища та інших чинників, що впливають на успішність інноваційної діяльності. Важливим фактором успіху є також ступінь інформаційної забезпеченості інноваційного процесу. Підприємство повинно мати доступ до актуальної інформації про нові технології, наукові розробки, тенденції ринку та інноваційні рішення конкурентів. Тому для досягнення максимального рівня використання інноваційного потенціалу необхідно створювати умови для інтеграції високотехнологічних інформаційних систем.

Зростання інноваційного потенціалу підприємств забезпечує ефективний розвиток економіки країни в умовах швидкого технологічного прогресу та невизначеності [3, С. 65]. Також варто зазначити, що інтеграція України до Європейського економічного простору відкриває нові можливості для вітчизняних підприємств. Співпраця з європейськими країнами дозволяє отримати доступ до нових технологій, інвестицій, а також до нових ринків збуту. Це сприяє не тільки розвитку інновацій, а й підвищенню якості продукції, що, в свою чергу, дозволяє українським підприємствам бути конкурентоспроможними на міжнародній арені. Зрештою, для забезпечення сталого розвитку інноваційного потенціалу підприємств важливо також приділити увагу культурі інновацій. Створення середовища, де сприймається ризик і заохочується креативність, є критично важливим для розвитку нових ідей і рішень. Виховання нового покоління підприємців, які готові до викликів часу та здатні адаптуватися до змін, стане запорукою успішного інноваційного майбутнього України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гаєвська Л.М. Інноваційний потенціал підприємства та його оцінка. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 15. С. 192-196.
2. Долобанько А., Гончар В., Пашенко В. Інноваційний потенціал і методи його оцінювання в управлінні підприємницькою діяльністю. *Scientific journal «DEVELOPMENT SERVICE INDUSTRY MANAGEMENT»*. 2023. №3. С. 207-212.
3. Маслак О.І., Смірнова Д.М. Інноваційний потенціал підприємства: ключові фактори впливу в умовах невизначеності. *Економічний простір*. 2024. №196. С. 61-66.

Вербицька Галина Любомирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту персоналу та адміністрування, Національний університет «Львівська політехніка», Львів, e-mail: galinaverbicka@ukr.net